

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

**МАКРОЕКОНОМСКА ПОЛИТИКА
НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
за 2011 година**

декември 2010 година, Скопје

СОДРЖИНА:

I	ВОВЕД	1
II	ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО СВЕТОТ	2
III	ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	4
3.1	Бруто домашен производ.....	4
3.2	Инфлација.....	5
3.3	Пазар на труд.....	5
3.4	Надворешен сектор.....	6
3.5	Монетарен сектор.....	6
3.6	Фискален сектор	7
3.6.1	Буџетски приходи.....	7
3.6.2	Буџетски расходи	7
3.6.3	Јавен долг	8
IV	ОЧЕКУВАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2011 ГОДИНА	9
4.1	Бруто домашен производ	9
4.2	Инфлација.....	10
4.3	Пазар на труд	10
4.4	Монетарен сектор.....	11
4.5	Фискален сектор	11
4.5.1	Буџетски приходи.....	11
4.5.2	Буџетски расходи	11
4.5.2	Јавен долг и финансирање на буџетскиот дефицит.....	12
V	РИЗИЦИ ВРЗ ОСТВАРУВАЊЕТО НА ПРОЕКЦИИТЕ	13

I ВОВЕД

Одржувањето на макроекономската стабилност и постепено зголемување на економскиот раст, е основниот макроекономски приоритет во 2011 година.

Владата во следната година ќе продолжи со политиките насочени кон заздравување на економијата преку реализација на неколку активности за подобрување на потенцијалот за економски раст. Капиталните инвестиции предвидени со Буџетот за 2011 година се на историски највисоко ниво, со што ќе влијаат во насока на зголемување на економската активност и ревитализација на индустријата и градежништвото, како ми со нив поврзаните индустриски гранки. Во областа на инфраструктурата, се предвидува реализација на неколку проекти во делот на патната и железничката инфраструктура која не поврзува со главните трговски партнери, како и инвестиции во делот на енергетиката во насока на зголемување на домашното производство на енергија и подобра конекција со околните земји. Предвидени се и инвестиции во образованието, здравството, како и силна поддршка на земјоделството.

Во насока на подобрување на условите за економски раст, ќе продолжат реформите во катастарот, како и имотно-правните односи. Во финансискиот сектор ќе продолжат реформите за отварање на пазарот за нови финансиски институции и зајакнување на конкуренцијата и ефикасноста, како предулсов за поефтини и поквалитетни услуги за фирмите и граѓаните.

II ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО СВЕТОТ¹

Светската економија во 2010 година постепено закрепнува од последиците од најголемата економска криза во последните 80 години, иако голем дел од земјите сеуште се соочуваат со предизвици. Финансиската нестабилност, како и должничката криза и потребата од фискална консолидација, остануваат врвни приоритети за најголемиот број земји во ЕУ и Југоисточна Европа.

Економското закрепнување во ЕУ и Еврозоната, иако сеуште крeвкo, напредува со побрзо темпо од предвиденото. Засилениот раст, особено во вториот квартал (2,4% во споредба 1,0% во првиот квартал)², е воден пред сè од зголемениот извоз на индустриското производство, што се должи на континуираната динамика на растот на глобалната економија и трговија во првата половина од годината. Охрабрувачки сигнали доаѓаат и поради заживувањето на домашната побарувачка, вклучувајќи ја и приватната потрошувачка, особено во Германија. Растот на БДП е особено изразен во Германија која во вториот квартал забележа раст од 4,1% на годишно ниво. Силниот раст на германската економија се очекува да биде генератор на растот и во останатите земји членки и да придонесе за негово натамошно стабилизирање. За 2010 година растот во Еврозоната е проектиран на 1,7%, додека за 2011 година на 1,5%. На ниво на ЕУ за 2011 година се предвидува раст на БДП од 1,7%.

Во рамки на земјите од Југоисточна Европа-ЈИЕ³ по падот на економската активност (со исклучок на Албанија) во 2009, во 2010 година се забележуваат првите знаци на постепено закрепнување. Со исклучок на Турција (која забележа висок просечен годишен раст од 11% во првото полугодие од 2010 година) кај останатите економии се забележува умерен раст (Србија и Албанија) или забавување на падот на БДП. Подобрувањето на состојбата се должи на зголемување на странската побарувачка како резултат на подобрување на состојбите во светската економија. Но, во оваа група на земји и понатаму се присутни проблемите со слабата домашна побарувачка и невработеноста. Во 2010 се очекува просечната стапка на раст на БДП на земјите од ЈИЕ да достигне околу 1,3%, додека во 2011 година се очекува засилен раст од околу 3% како резултат на натамошното динамизирање на светската, а особено европската економија.

Во услови на пораст на невработеноста во развиените земји (за Евро-зоната стапката на невработеност е проектирана на 10% во 2011 година, додека во САД на ниво од 9,6%) се очекува ниско ниво на инфлација од 1,3% во 2011 година, додека во брзорастечките и во економиите во развој таа е повисока и е проектирана на 5,2%. Според проекциите се очекува Евро-зоната 2011 година да ја заврши со стапка на инфлација од 1,5%.

¹ Анализата и проекциите се засновани на Светски економски преглед за 2010 година (World Economic Outlook -WEO 2010) публикуван од Меѓународниот монетарен фонд.

²Извор: EUROSTAT

³Групата земјите во Југоисточна Европа ги вклучува: Република Македонија, Албанија, Босна и Херцеговина, Бугарија, Косово, Романија, Србија, Турција, Хрватска и Црна Гора.

По падот на светската трговија од 11% во 2009 година што се случи под влијание на економската криза, како резултат на економското заздравување во 2010 година, се очекува обемот на светската трговија да се зголеми за 11,4% во 2010 година, додека за 2011 се очекува забавена стапка на раст на светската трговија од 7%

Во 2010 година се очекува светскиот БДП да порасне за 4,8%, додека за 2011 година се очекува раст од 4,2%. Во 2011 година порастот на производството во брзорастечките економии и во економиите на земјите во развој е проценет на 6,4%, додека за напредните економии проектираниот раст изнесува 2,2%.

Проектираниот раст на светската економија е подложен на нагорни и надолни ризици. Нагорните ризици произлегуваат од можноста преносниот ефект од силниот раст на Кина и Индија позначително да влијае врз глобалниот економски раст, како и од можноста фискалните стимули кои ги преземаат економиите позначително да влијаат врз растот. Надолните ризици произлегуваат од одржливоста на јавниот долг (особено во земјите од јужна Европа) и можноста за пошироко прелевање на овие проблеми, како и од можноста за прекумерно силен раст на азиските економии, кој може да создаде нагорен притисок врз цените на примарните производи што би предизвикало затегнување на макроекономските политики, со негативни ефекти врз економскиот раст.

III ЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

3.1 Бруто домашен производ

По регистрираниот пад на економската активност во Република Македонија во 2009 година од 0,9%, што значеше дисконтинуитет во релативно високите стапки на економски раст остварени во претходните години и по регистрираниот пад од 1,1% во првиот квартал од 2010 година, во вториот квартал⁴ македонската економија забележа реален раст на БДП од 0,4%, што претставува пондериран полугодишен раст од -0,3%.

Во вториот квартал од 2010 година **растот на БДП анализиран според расходен метод** беше воден од домашната побарувачка. Инвестициската побарувачка оствари реален раст од 11,5% на годишна основа и истата имаше најголем придонес врз економскиот раст (3 процентни поени). Минимален раст од 0,1% регистрираше и финалната лична потрошувачка, што претставува прв позитивен резултат по пет квартали и истото се очекува да биде пресвртна точка во однос на идните движења на оваа компонента на БДП. Финалната јавна потрошувачка забележа пад од 9,3%. Екстерната побарувачка во вториот квартал, за разлика од претходниот квартал, имаше незначителен негативен придонес врз економскиот раст. Реалниот раст на извозот на стоки и услуги изнесуваше 16,5%, додека увозот забележа реална стапка на раст од 12,5%.

Анализата на **БДП според производен метод** укажува дека во вториот квартал економскиот раст е воден од услугите придонесувајќи со 0,8 процентни поени во растот, во чии рамки секторот Сообраќај, складирање и врски регистрираше највисока стапка на раст од 3,9%, што е соодветно со позитивните перформанси во секторот Индустриско производство, каде беше забележан реална стапка на раст од 0,8%. Секторот Финансиски услуги продолжува со стабилните стапки на раст, во вториот квартал регистрирајќи раст од 3,2%. Земјоделското производство забележа минимален раст од 0,1%, додека во секторот Градежништво по период од шест квартали беше забележан пад од 12%.

Позначителни нагорни движења се очекуваат во втората половина од годината. **Водечкиот композитен индекс**⁵ во вториот квартал 2010 година споредено со претходниот квартал бележи зголемување од 2,8 индексни поени. Споредено со истиот квартал претходната година, индексот е повисок за 4,2 индексни поени, што укажува дека растот на економската активност ќе продолжи во втората половина од годината со тенденција за остварување на повисоки стапки на раст и приближување до проектираната стапка на раст за 2010 година.

⁴ Последен расположлив податок

⁵ Агрегатен показател кој му претходи на економскиот циклус и истиот го сочинуваат осум водечки индикатори за економскиот циклус.

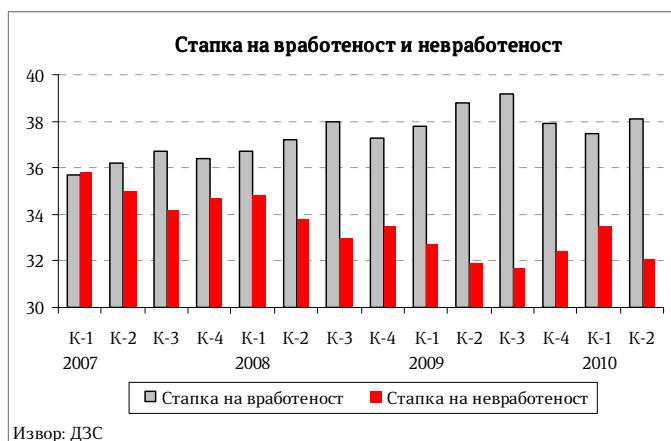
3.2 Инфлација

Инфлацијата мерена преку трошоците на живот во периодот јануари – септември регистрираше раст од 1,1%. Ваквото движење се должи на растот на цените за домување, како последица на растот на цената за електрична енергија. Исто така, нагорниот тренд на цената на нафтата на светските берзи имплицираше раст на цените за течни горива и нафта во земјата. Цените за исхрана во анализираниот период забележежаа намалување од 0,8%. Во последните месеци се забележува нагорна тенденција на цените за исхрана, која придружено со очекуваниот раст на базичната инфлација ќе придонесе за приближување до проектираната стапка на инфлација од 2% за 2010 година. Притоа, дополнителен притисок врз инфлацијата во последниот квартал од годината се очекува од проектираниот позитивен БДП јаз.

3.3 Пазар на труд

Бројот на невработени лица во вториот квартал од 2010 година според Анкета на работна сила се намали за 4,3% во однос на претходниот квартал, кој пад во најголем дел беше апсорбиран со зголемување на бројот на вработени (раст од 1,8%) и во помал дел со зголемување на неактивното население (раст од 0,8%).

Работоспособното население во истиот квартал се зголеми за 0,2%.

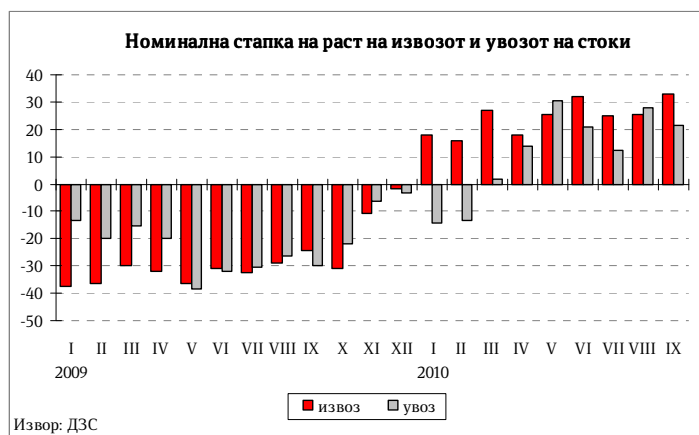
Ваквите движења на пазарот на труд предизвикаа стапката на невработеност да се намали за 1,4 процентни поени споредено со претходниот квартал, изнесувајќи 32,1% во вториот квартал од 2010 година. Стапката на активност на населението се намали на 56%, што претставува намалување од 0,3 процентни поени во однос на претходниот квартал, додека стапката на вработеност порасна на 38,1% од 37,5% во првиот квартал од 2010 година. На нето основа во вториот квартал од 2010 споредено со претходниот квартал е регистрирано зголемување на работните места во приватниот сектор, каде бројот на вработени порасна за 1%, додека во останатиот дел од економијата пораст на вработеноста од 3,9%.

Во изминатиот период од 2010 остварен е номинален раст на просечната **нето плата** од 2,8% и реален раст од 1,8%. Номиналниот раст на просечната **брuto плата** е понизок (0,7%) и истото е резултат на дополнителното намалување на стапките за задолжително социјално осигурување од кумулативни 28,4% на 27% од почетокот на 2010 година. Ваквата тенденција на раст на платите се очекува да се задржи до крајот на годината и истото треба да придонесе за остварување на проекциите за просечен номинален раст на нето и бруто платите од 2,8% и 0,8%, соодветно. Во август 2010 година, 2,7% од работниците не примиле плата, што е за 1 процентен поен помалку во

споредба со истиот период од претходната година.

3.4 Надворешен сектор

Подобреното меѓународно макроекономско окружување резултираше со позитивни тенденции во **надворешниот сектор** во првите девет месеци од 2010 година. Трговската размена (во евра) се зголеми за 15,9% споредено со истиот период претходната година. Притоа, во овој период извозот забележа значителен раст од 24,8%, додека увозот бележи раст од 9,6%, придонесувајќи на тој начин трговскиот дефицит да се намали за 5,6%. Ваквата појава е резултат на комбиниран ефект од проширеното позитивно салдо во размената со железо и челик и нивни производи и метална руда и метални отпадоци, како и намаленото негативно салдо на размената

на останата транспортна опрема, на индустриски машини и делови, погонски машини и уреди и производи за храна.

Значителниот пораст од 36% на приватните трансфери во периодот јануари – август 2010 година, придонесе за дефицитот на тековната сметка да се сведе на исклучително ниско ниво од 1,3% од проектираниот БДП, што

претставува намалување од 5,1 процентни поени во однос на истиот период од минатата година. Позитивните движења во надворешниот сектор се очекува да продолжат и во наредниот период имајќи ги предвид ревидираните нагорни проекции за економијата на ЕУ во 2010 година од 1% на 1,8%.

3.5 Монетарен сектор

Примарните пари⁶ во септември 2010 година на годишна основа забележаа раст од 9,5%, во услови на пораст на вкупните ликвидни средства на банките од 9,2% и раст на готовите пари во оптек⁷ од 10%.

На годишна основа, **вкупните депозити** се зголемија за 14,5% при што од секторски аспект зголемувањето главно се должи на порастот на депозитите на домаќинствата кои остварија пораст од 17,6%, додека депозитите на претпријатијата се повисоки за 6,8%. Анализирани според валутата на годишна основа денарските депозити забележаа висок раст од 21%, додека девизните депозити продолжија да го забавуваат растот до 9,1%.

На годишна основа, продолжува забрзаниот **раст на вкупните кредити**, при што

⁶ Примарните пари се пресметани како збир од готовите пари во оптек (вклучително и готовината во благајна), задолжителната резерва во денари и во девизи и вишокот ликвидни средства над обврската за задолжителна резерва (во денари).

⁷ Вклучува и готовина во благајна на банките.

годишната стапка на раст изнесува 7,7%. Доминантен придонес во растот, од секторски аспект, има кредитирањето на секторот на приватните претпријатија кое е зголемено за 10,3%, а забрзан раст се забележа и кај кредитирањето на домаќинствата од 4,3%. Од валутен аспект, денарските кредити бележат годишен раст од 5,5%, додека девизните кредити продолжуваат да остваруваат висок раст, од 15,8%.

Просечната пондерирана каматна стапка на денарските кредити изнесува 9,3%, односно истата во однос на септември 2009 година забележа намалување од 1 п.п. Просечната каматна стапка на девизните кредити изнесува 7,4%, при што на годишна основа забележа намалување од 0,9 п.п.

Бруто девизните резерви во септември 2010 година изнесуваат 1.689,32 милиони евра и во однос на декември 2009 година се повисоки за 91,6 милиони евра.

3.6 Фискален сектор

3.6.1 Буџетски приходи

Вкупните приходи на општиот буџет (Буџетот на Република Македонија и буџетите на единиците на локална самоуправа) заклучно со 30.09.2010 изнесуваат 104.865 милиони денари, додека вкупните расходи достигнаа 110.420 милиони денари. Притоа остварен е дефицит од 1,3% од БДП. Вкупните приходи на Буџетот на Република Македонија се реализираа во износ од 97.969 милиони денари, од кои 82.527 милиони денари се остварени по основ на даночни приходи и социјални придонеси, односно 84% од вкупните изворни приходи. Даночните приходи во овој период се реализираа во износ од 54.279 милиони денари. Во тие рамки најголемо учество имаат приходите наплатени по основ на данокот на додадена вредност со 51%. Социјалните придонеси изнесуваа 28.248 милиони денари. Неданочните приходи се реализираа во износ од 10.592 милиони денари, вклучувајќи уплата на профит од Народна банка во износ од 408 милиони денари, административни и судски такси во износ од 1.303 милиони денари и наплатени патарини во износ од 1.378 милиони денари. Капиталните приходи изнесуваа 3.336 милиони денари, главно од дивиденда, приватизација и закуп на градежно земјиште, како и продажба на станови. Приходите по основ на донации се реализираа во износ од 1.129 милиони денари, и тоа донација од Холандија во износ од 431 милиони денари и 698 милиони денари кои буџетските корисници ги остварија по основ на мултиратерална и билатерална соработка.

3.6.2 Буџетски расходи

Вкупните расходи на Буџетот на Република Македонија во истиот период изнесуваа 104.567 милиони денари. Во овој период исплатени се вкупно 16.975 милиони денари за плати и надоместоци. Расходите за стоки и услуги изнесуваа 10.620 милиони денари, а социјалните трансфери 47.831 милиони денари. Во овие рамки редовно се сервисираа обврските на државата за социјална заштита на најранливите категории на населението, детски додаток итн. За редовна исплата на пензиите се наменија

25.664 милиони денари, додека трансферите до приватните пензиски фондови се реализираа во износ од 2.329 милиони денари. За исплата на паричен надоместок на невработените лица преку Агенцијата за вработување се наменија 1.427 милиони денари. Средствата за финансирање на здравствените услуги и надоместоци се реализираа во износ од 14.261 милиони денари. Во рамки на другите трансфери, од буџетот редовно се трансферираа дотациите до единиците на локална самоуправа, при што 904 милиони денари од приходот од данок на додадена вредност се трансферираше на локално ниво. Дополнително 8.923 милиони денари се трансферираа кон локалната власт преку блок дотации наменети за финансирање на пренесените надлежности, како и наменски дотации за финансирање на материјалните трошоци во локалните јавни установи.

За редовно сервисирање на обврските по основ на камати се наменија 2.262 милиони денари, од кои 1.514 милиони денари се однесува на камати по надворешно задолжување. Капиталните расходи се реализираа со подобра динамика отколку во претходните години, при што заклучно со септември за оваа намена се реализирани 10.973 милиони денари.

3.6.3 Јавен долг

Вкупниот јавен долг⁸ на Република Македонија заклучно со септември 2010 година изнесува 2.393,1 милиони евра што претставува 34,2% во однос на БДП. Ова ниво на јавен долг го содржи долгот на Народна банка на Република Македонија по основ на издадени благајнички записи.

Јавниот долг на Република Македонија не вклучувајќи го долгот на НБРМ заклучно со септември 2010 година изнесува 1.885,1 милиони евра, односно 27% во однос на БДП.

Истовремено, државниот долг⁹ на Република Македонија заклучно со септември 2010 година изнесува 1.651,0 милиони евра. Во однос на БДП државниот долг во септември 2010 година изнесува 23,6% од БДП, што е на значително пониско ниво од Матришкиот критериум според кој државниот долг односно долгот на општа влада не смее да надминува 60% од БДП.

⁸ Јавен долг претставува збир на сите финансиски обврски создадени со задолжување на Република Македонија, вклучувајќи го долгот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје, долгот на јавните претпријатија и трговските друштва кои се во целосна или во доминантна сопственост на државата општините, општините во градот Скопје и градот Скопје и долгот на Народна банка на Република Македонија

⁹ Државен долг претставува збир на финансиски обврски создадени со задолжување на Република Македонија, вклучувајќи го долгот на општините, општините во градот Скопје и градот Скопје.

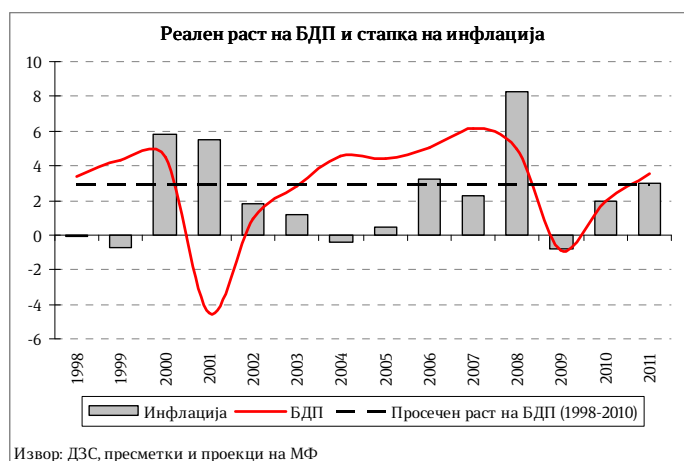
IV ОЧЕКУВАНИ МАКРОЕКОНОМСКИ ДВИЖЕЊА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ВО 2011 ГОДИНА

4.1 Бруто домашен производ

Макроекономските проекции за 2011 година се базираат врз две клучни претпоставки: очекуваното стабилизирање на екстерната побарувачка како резултат на постепеното подобрувањето на состојбите во европската и светската економија, и заздравувањето на домашната агрегатна побарувачка, преку балансиран умерен раст на инвестициите и потрошувачката.

Врз тие основи, растот на економијата во Република Македонија во 2011 е проектиран на ниво од околу 3,5% на реална основа.

Анализирано според **производната страна на БДП**, главен двигател на растот во 2011 година се очекува да биде индустриското производство со проектирана реална стапка на раст од 5,2%. Позитивните тенденции во меѓународното окружување се очекува да влијаат врз поголемо искористување на производните капацитети и раст

на индустријата на поширока основа. Како резултат на амбициозната програма за капитални инвестиции, во 2011 година се очекува раст на градежништвото од 4,8%. Во насока на реализација на предвидениот раст се и зголемениот обем на издадените одобренја за градба во изминатите месеци, како и врз основа на зголемената предвидена вредност на договорените

градежни работи во однос на претходната година, што се очекува да се ефектуира во 2011 година.

Со оглед на тоа што растот во земјоделството е поврзан со нови инпути и адекватни инвестиции и во 2011 година, Владата на Република Македонија ќе продолжи со зголемување на субвенциите во земјоделството во насока на поддршка на овој сектор. Како резултат на очекуваните ефекти од субвенциите од претходни години, како и поради очекуваната зголемена екстерна побарувачка за земјоделски производи и отпочнувањето со работа на првиот откупен центар, во 2011 година се очекува земјоделството да оствари реален раст од 3%.

Како резултат на очекувањата за раст на индустријата, земјоделството и градежништвото, адекватен раст се очекува и во секторот Услуги. Во рамки на услугите, стапката на раст во секторот Финансиски услуги се очекува да биде највисока и да изнесува 3,7%, додека растот во секторот Сообраќај, складирање и врски е проектиран на 3,6%.

Од аспект на **расходната страна на БДП**, двигател на економскиот раст во 2011 година се очекува да биде приватната и инвестициската потрошувачка. Реалниот раст на бруто инвестициите се очекува да изнесува 10%. Ваквиот раст се базира на претпоставките за пораст на кредитирањето на претпријатијата и постепено враќање на довербата на економските субјекти во посткризниот период. Имено, намалената базична каматна стапка се очекува да придонесе за постепено намалување и на активните каматни стапки, додека ориентираноста на финансирањето на буџетскиот дефицит кон странски извори ќе овозможи комерцијалните банки поголем дел од средствата да пласираат во приватниот сектор. Фискалната политика се очекува да има и директен ефект врз нивото на бруто инвестициите преку умерената експанзивна политика, односно преку зголемени капитални расходи.

Дополнителен импулс се очекува да имаат странските директни инвестиции, кои се проектирани на ниво од 3,4% од планираниот БДП. Имено, ревидираните нагорни проекции за економијата на ЕУ во 2010 и 2011 година обезбедуваат добра основа за ревитализација на инвестициите и привлекување на инвеститори кои во посткризниот период бараат дестинации дестинации со ниски трошоци.

Финалната лична потрошувачка во 2011 година се очекува да се зголеми за околу 2,5%. Ваквата проекција се базира на претпоставките за раст на платите од 4,0%, усогласувањето на пензиите согласно закон, одржливиот раст на приватните трансфери, како и раст на кредитирањето на населението за околу 9,0%. Растот на финалната јавна потрошувачка се очекува да биде умерен и истиот е проектиран на ниво од 1,0%.

Повисокиот раст на бруто инвестициите подразбира и поголем увоз на производи за инвестиции. Очекувањата за повисоко искористување на производните капацитети, освен што ќе влијае позитивно врз извозот ќе услови и позабрзан увоз на електрична енергија. Според тоа, реалната стапка на раст на извозот на стоки и услуги е проектиран на 5,5%, додека увозот се очекува да расте со 5,7%.

4.2 Инфлација

Инфлацијата мерена според трошоците на живот во 2011 година се очекува да биде ниска и стабилна. Се предвидува истата да биде пониска од 3,0%. Ваквата проценка се заснова на порастот на цените за исхрана во земјата и очекувањата за раст на цените за исхрана во странство. Проектираниот раст на глобалната економија ќе имплицира и одредено зголемување на светските цени на нафтата, кои ќе имаат влијание и врз домашната економија. Притисокот на домашната побарувачка врз инфлацијата се очекува да биде минимален.

4.3 Пазар на труд

Како резултат на зголемената економска активност во 2011 година на **пазарот на труд**, се очекува раст на бројот на вработени од околу 3%, додека бројот на невработени се очекува да се намали за околу 3,4%. Неактивното население се

очекува да се зголеми за 0,5%, додека растот на работоспособното население е проектиран на 0,8%. Ваквите движења во пазарот на труд имплицираат стапка на невработеност во 2011 година од околу 30,6% и стапка на вработеност од 39,2%.

Во 2011 година, номиналниот пораст на просечната **нето и бруто плата** се очекува да изнесува 4,0%. Реалниот раст на просечната нето/бруто плата се очекува да биде понизок (1,0%) како резултат на очекуваниот раст на потрошувачките цени во 2011 година.

4.4 Монетарен сектор

Стабилниот номинален **девизен курс** на денарот во однос на еврото ќе се задржи и во 2011 година, во функција на одржување на ценовната стабилност како крајна цел на монетарната политика¹⁰. Постепеното закрепнување на македонската економија, умерениот раст на приватните трансфери и одржливиот дефицит на тековната сметка се фактори кои ќе резултираат во постабилна екстерна позиција. Според тоа, девизните резерви ќе се задржат на адекватно ниво за одржување на стабилен девизен курс на денарот, како интермедијарен таргет на монетарната политика.

4.5 Фискален сектор

Гавен принцип врз кој се предвидува да почива фискалната политика во 2011 година е почитувањето на буџетска дисциплина, што ќе овозможи одржување на ниското ниво на дефицит и јавен долг. Истовремено, фискалната политика за 2011 година е во насока на подобрување на буџетската структура-намалување на недискрециските трошоци и обезбедување на поголем простор за капитални инвестиции во функција на развојот.

4.5.1 Буџетски приходи

Планираните приходи на консолидираниот буџет за 2011 година изнесуваат 148.408 милиони денари или околу 32,5% од планираниот БДП, односно во споредба со 2010 година се очекува да се зголемат за 7,0%. Соодветно на очекувањата за зголемување на домашната побарувачка и раст на извозот и увозот, најголеми приходи се очекува да се остварат по основ на данокот на додадена вредност. Останатите даноци ќе остварат пораст од околу 7%, со исклучок на приходите по основ на царини, кои во согласност со прифатената политика за постепено намалување на царините за увозот од ЕУ, се очекува да останат на непроменето ниво. Согласно очекуваниот пораст на вработените и платите, во 2011 година се очекува пораст на приходите од придонеси од задолжително социјално осигурување од околу 6%.

4.5.2 Буџетски расходи

Во 2011 година ќе продолжи спроведувањето на умерена експанзивна фискална политика во насока на поддршка на инвестициите во економијата, со нагласен

¹⁰ Види Одлука за целите на монетарната политика за 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр.146 од 08.11.2010 година

акцент на рестриктивност и ригорозна контрола на непродуктивните трошоци, со што јавната потрошувачка ќе даде соодветен придонес во заживувањето на економската активност. Буџетските расходи за 2011 година се проектирани во износ од 159.992 милиони денари или на ниво од 35,0% од проектираниот БДП.

Капиталните расходи во 2011 година се проектирани на ниво од 5,1% од планираниот БДП. Учеството на капитални расходи во вкупниот буџет изнесува 14,6%, односно за капитални расходи се наменети 23.345 милиони денари или 5.649 милиони денари повеќе во однос на 2010 година, што претставува раст од 31,9%. Капиталните расходи ќе бидат наменети за изградба и реконструкција на регионални и локални патни правци и отпочнување на изградбата на автопат на Коридор X, како и за одржување на постојаната железничка инфраструктура од Коридор X. Во рамки на капиталните расходи планирани се инвестиции во областа на транспортот, здравството, образованието, социјалната и детската заштита, културата и спортот. Исто така, предвидени се средства за доуредување на технолошко индустриските развојни зони. Капиталните расходи на кус рок ќе придонесат за зголемување на економскиот раст, додека на среден и долг рок ќе предизвикаат зголемување на конкурентноста на економијата.

Во рамки на тековните расходи социјалните трансфери имаат најголемо учество, односно планирано е нивно зголемување за 4,6%. Расходите за исплата на плати се планирани на незначително повисоко ниво од 1,0% во споредба со 2010 година, додека кај расходите за стоки и услуги планирано е зголемување од 7,0%, што главно се должи на предвидените средства за спроведувањето на пописот на населението во 2011 година. Со цел осигурување на правилната распределба на доходот во 2011 година предвидено е зголемување на трансферите, односно предвидени се средства за редовна и навремена исплата на пензии, надоместоци за невработени лица, здравствени услуги како и исплата на социјални надоместоци согласно законските права на корисниците на социјална и детска заштита, како и средства за функционирање на постојните дневни центри и народни кујни за најзагрозените категории на граѓани. Расходите за субвенции и трансфери вклучуваат зголемен износ на субвенции во земјоделството за 15 милиони евра, на ниво од 115 милиони евра, како и средства за исплата на ученичките и студентските стипендии, поддршка на мали и средни претпријатија, итн.

Планираните вкупни буџетски приходи и буџетски расходи имплицираат **буџетски дефицит од 2,5% во 2011 година**. Во истиот е вклучен дефицитот на основниот буџет од 2%, дефицитот на Агенцијата за државни патишта од 0,2% и дефицитот на проектите финансирани од странски кредити од 0,3%.

4.5.2 Јавен долг и финансирање на буџетскиот дефицит

Имајќи го предвид ниското ниво на јавен и државен долг во Република Македонија постои простор во 2011 година да се проектира умерен пораст на инвестициската активност преку користење на кредитна поддршка од странство, без притоа да се загрози долгорочната одржливост на нивото на задолженост на земјата.

Финансиските средства за проектираниот дефицит од 2,5% во 2011 година и отплатата на долговите кон странство главно ќе се обезбедат од надворешни извори: кредити од меѓународните финансиски институции, кредитни линии наменети за финансирање на посебни проекти и со друго задолжување од странство.

Во оваа насока, во периодот 2011 година се проектира пораст на државниот долг за 1,7 процентни поени односно од проектираното 24,2% во однос на БДП во 2010 година на 25,9% во 2011 година. Ваквото зголемување на државниот долг е резултат на новите инвестиции од областа на патната и железничката инфраструктура, водоводот и канализацијата, спортските објекти, изградба на социјални станови како и инвестиции во областа на образованието, кои ќе бидат имплементирани од страна на органите на државната управа.

V РИЗИЦИ ВРЗ ОСТВАРУВАЊЕТО НА ПРОЕКЦИИТЕ

Остварувањето на макроекономските проекции го карактеризира одреден степен на неизвесност кој соодветствува на посткризниот период.

Проекциите на екстерните движења се базираат главно на очекувањата за забрзување на економскиот раст во Европската унија, како најзначаен трговски партнер, односно одржувањето на позитивните стапки на раст во светот. Оттаму, главниот ризик произлегува од состојбата и случувањата поврзани со економиите на земјите кои се најголеми трговски партнери на Република Македонија. Имено, имајќи ја во вид состојбата во дел од економиите, како и проблемите со јавните финансии на поодделни економии (пред се во Јужна Европа), неизвесноста е сеуште присутна. Негативните движења во окружувањето секако би се одразило врз економијата на Македонија преку намалување на надворешната побарувачка и индустриското производство.